

Kyrkan och torah *del 2*

Omvändelsens hemlighet

Vad betyder torah för kristna hedningar? Den frågan tog Sven Reichmann upp i första delen av sin serie Kyrkan och torah, där han granskar den nya judaismen. Men vad är egentligen torah – undervisning eller lag?

Avsikten med denna artikelserie är att vi ska pröva judaiserande läror som nu hörs allt mer i Sverige. För kristna talar de nya predikanterna om lydnad mot det som Paulus kallar lag och som de själva efter judiskt föredöme kallar torah (= undervisning). Deras motivering är att torah gavs en gång för alla för lydnadens skull. Därför är torah alltid giltig. De menar att kyrkan har förlorat sina "hebreiska rötter". Torah sägs vara den viktigaste av dessa. Jesus måste ha levt efter den skrivna lagen om än inte efter den muntliga. Johannes skriver till redan kristna:

Var och en som gör synd bryter mot lagen, ty synd är brott mot lagen. (1 Joh 3:4)

Argumentet blir att om vi kristna inte ska synda måste vi hålla torah. Man kan fråga varför torah innehåller förbannelser för de olydiga om den bara är undervisning och inte lag, men den frågan diskuteras inte.

Lagens syfte

Den enkla och till synes vattentäta förkunnelsen om rättfärdighet genom torah går inte att förena med Paulus förkunnelse:

Vad all förmaning syftar till är kärlek av ett rent hjärta, av ett gott samvete och av en uppriktig tro. Detta mål har somliga förlorat ur sikte och så förfallit till tomt prat. De vill vara lärare i lagen men förstår varken vad de säger eller vad de så säkert uttalar sig om. Men vi vet att lagen är god, om man brukar den rätt och inser att den inte är till för rättfärdiga utan för laglösa och upproriska, gudlösa och syndare, oheliga och oandliga, för dem som misshandlar sin far och mor, för dråpare, för dem som utövar otukt och homosexualitet, för slavhandlare, lögnare, menedare och för alla som står emot den sunda läran – detta enligt det evangelium om den välsignade Gudens härlighet, som har anförtrotts åt mig. (1 Tim 1:5-11)

Paulus skiljer på synden och synderna. De senare består i gärningar, medan synden är en egenskap i vår köttliga natur.

Ja, det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag. Men om jag gör det jag inte vill, då är det inte längre jag som gör det, utan synden som bor i mig. (Rom 7:19-20)

Synden som bor "i (den gamla) människan" är i någon mening starkare än hon själv *tills*

den har blivit korsfäst. Den kan tvinga henne in i destruktiva livsmönster. Det onda som den drabbade gör och kanske till sist längtar efter att bli fri ifrån kan vara spelmissbruk, pyromani, hustrumisshandel, arbetsnarkomani, sexmissbruk, mobbning, kriminalitet, droger, girighet, ärelystnad, förljugenhet, opålitlighet, självförakt, stolthet, hat, bitterhet och många liknande begär som alla gör nära och fasta relationer mer eller mindre omöjliga.

Begärets natur

Vad är då ett begär? På vad sätt är begäret efter mat – bulimi – annorlunda än behovet av mat? Vad skiljer sexmissbruk från en normal och sund sexualitet? Ett behov avtar när man tillfredsställer det. Ett begär växer när man försöker mätta det. Är man hungrig och äter blir man mätt. Om man försöker dämpa en bulimi genom att äta så växer bara begäret efter mer och man måste kräkas för att få plats med mer och för att inte hamna i övervikt. Man håller på tills varje smula är nedsväld eller tills man exempelvis får migrän.

Hur uppstår ett begär? Ofta räcker det med att man bara börjar synda på ett visst sätt så övergår vanan till en ovana som man själv blir alltmer maktlös inför. Detta gäller särskilt för allt som skapar njutning. Girigheten är klassisk i sin enkelhet. Där räcker det med att du får mer pengar än du tål. En underbar vinst på 30 millioner i en tävling eller ett lotteri – och ditt liv kan vara förstört för lång tid framöver.

Ingen föds till pedofil. Det kan räcka med att man låter sig lockas till att leta barnporr på nätet. En och annan gör det av nyfikenhet andra för att annat sexmissbruk skapat ett begär efter ännu mer eller efter något nytt. Någras tändande gnista kan bero på att man själv blev utnyttjad som barn.

Pyromani kan starta med ett hämndbegär som man inte kan förverkliga. För att hävda sig börjar man "leka" med elden, först i tanken men senare också praktiskt. Om ett begär vaknar kanske man till sist tänder på nattetid i hus där folk ligger och sover. Det kan i värsta fall ge en berusning av makt att de som sover kan brinna inne.

När ett begär tar makten över en människa handlar hennes liv förr eller senare bara om att tillfredsställa begäret. Nästan allt annat i livet – sunda relationer, sunda intressen, hederlighet – faller i ruiner.

Syndens makt

Om man nu uppmanar en person som fastnat i ett begär att han måste lyda torah så kan man ibland se att allt bara blir värre än förut. Paulus får förklara:

Dödens udd är synden, och syndens makt kommer av lagen. Men Gud vare tack, som ger oss segern genom vår Herre Jesus Kristus. (1 Kor 15:56-57)

Syndens makt kommer av lagen. *Det är lagen som gör att vi tappat kontrollen över våra begär.* Vi tror att när Gud gav lagen hoppades han att vi skulle läsa och sedan lyda. Men i så fall skulle stora delar av Israels historia vara ett Guds misslyckande och Gud misslyckas aldrig.

All synd började med Kunskapens träd. Frukten på det trädet ger kunskap om gott och ont. Den kunskapen ville människan ha för att "bli som Gud" och *i uppror kunna göra sig till sin egen gud*. Än i dag vill många ifrågasätta både Guds existens och hans vilja med hjälp av sin kunskap. Tänk bara på alla tröttsamma debatter om tro och vetande.

Kunskapen om gott och ont gjorde oss till upproriska syndare. Torah ger oss mer kunskap om gott och ont – alltså en andra dos av samma frukt. *Torah är alltså identisk med Kunskapens träd.* Vill då Gud att vi ska synda mer?? Nja, innan vi har omvänt oss vill vi

kunna synda när det passar oss och kunna låta bli när det inte lönar sig. För att den som vill synda på halvtid ska omvända sig av eget val låter Gud lagen binda "deltids"-syndaren vid hans synd så att han syndar på heltid för då får han själv som mest skörda de onda frukterna av sin synd.

Men dessutom kom lagen in för att fallet skulle bli så mycket större. Men där synden blev större, där överflödade nåden ännu mer, för att, liksom synden fick herravälde genom döden, också nåden skulle få herravälde genom rättfärdigheten, som leder till evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre. (Rom 5:20-21)

Lagen gör att syndaren tappar kontrollen. Men när synden växer tilltar ännu mer den nåd som Gud har i beredskap. Så länge syndens herravälde varar härskar också döden. Om syndaren omvänder sig får han den nåd som gör att Jesus blir Herre till evigt liv genom rättfärdigheten.

Ty så länge vi behärskades av vår onda natur, var de syndiga begär som väcktes till liv verksamma i våra lemmar, så att vi bar frukt åt döden. Men nu är vi lösta från lagen, eftersom vi har dött bort från det som höll oss fångna. Så står vi i Andens nya tjänst och inte i bokstavens (= lagens) gamla tjänst. (Rom 7:5-6)

Uppfostrare till Kristus

Så här beskriver Paulus samma sak i Galaterbrevet:

Innan tron kom hölls vi i fängsligt förvar och var bevakade av lagen, tills tron skulle uppenbaras. Så blev lagen vår övervakare fram till Kristus, för att vi skall förklaras rättfärdiga av tro. Men sedan tron har kommit, står vi inte längre under någon övervakare. (Gal 3:23-25)

Jag menar: så länge arvingen är omyndig, är det ingen skillnad alls mellan honom och en slav, fast han äger allt. Han står under förmyndare och förvaltare fram till den dag som hans far har bestämt. På samma sätt var det med oss. Så länge vi var omyndiga var vi slavar under världens stadgar. Men när tiden var fullbordad sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att han skulle friköpa dem som stod under lagen, så att vi skulle få söners rätt. Och eftersom ni är söner, har Gud sänt i våra hjärtan sin Sons Ande som ropar: "Abba! Fader!" Så är du inte längre slav utan son, och är du son är du också arvinge, insatt av Gud. (Gal 4:1-7)

Lagen är den stränga förmyndare som ska övertyga den upproriska människan att hon behöver Kristi frälsning för att bli löst från upproret.

Ty Kristus är lagens slut, till rättfärdighet för var och en som tror. (Rom 10:4)

Vi kan lika korrekt översätta denna text så här:

Ty Kristus är lagens mål (syfte), till rättfärdighet för var och en som tror. (Rom 10:4)

Det är att ta ett avgörande steg tillbaka om man för frälsta kristna till lydnad under lagen i dess egenskap av lag – med välsignelse som belöning och förbannelse som straff. Lagen är inte till för lydnad utan för omvändelse. När omvändelsen är fullbordad har lagen gjort sitt. Kristus är den verkliga lydnadens början och uppfyllelse. Ett sista ord från Paulus:

Ty jag har genom lagen dött bort från lagen för att jag skall leva för Gud. Jag är korsfäst med Kristus, och nu lever inte längre jag, utan Kristus lever i mig. Och det liv jag nu lever i min kropp, det lever jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgivit sig för mig. (Gal 2:19-20)

Sven Reichmann